

თბილისის ადამიანის უფლებათა სახლი: არ არსებობდა 8 ნოემბრის აქციის დასაშლელად წყლის ჭავლის გამოყენების დაწყების საფუძველი

თბილისის ადამიანის უფლებათა სახლი წევრი ორგანიზაციების სახელით შემფოთებას გამოთქვამს 2020 წლის 8 ნოემბერს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის შენობასთან მშვიდობიანად შეკრებილი აქტივისტების წინააღმდეგ არაპროპორციული და კანონიერი საფუძვლის გარეშე გამოყენებული ძალის გამო.

2020 წლის 31 ოქტომბერს საქართველოში ჩატარდა საპარლამენტო არჩევნები. სხვადასხვა სადამკვირვებლო ორგანიზაციების მიერ ეს არჩევნები შეფასდა როგორც ერთ-ერთი ყველაზე ხარვეზიანად ჩატარებული არჩევნები ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, რომელიც „გამოირჩეოდა დემოკრატიის დაბალი ხარისხით“. პრობლემები იყო როგორც [წინასაარჩევნო პერიოდში](#), ასევე უშუალოდ არჩევნების მიმდინარეობისას. პარალელური დათვლის შედეგად საარჩევნო უბნების [8%-ის ოქმებში გამოვლინდა დისბალანსი](#).

ზემოაღნიშნული დარღვევების ფონზე, ოპოზიციურმა პარტიებმა, სამოქალაქო აქტივისტებმა და მოქალაქეებმა 8 ნოემბერს ერთობლივი საპროტესტო აქცია გამართეს. სადამოს საათებში აქციამ პარლამენტის შენობიდან ცენტრალური საარჩევნო კომისიის (ცესკო) შენობისკენ გადაინაცვლა. აქციის მონაწილეთა უმრავლესობა ჯერ კიდევ გზაში იყო და რუსთაველიდან ცესკოს შენობისკენ მიემართებოდა, როდესაც ხელისუფლებამ ცესკოს შენობასთან შეკრებილი რამდენიმე ათეული ადამიანი ყოველგვარი გაფრთხილების გარეშე, წყლის ჭავლის გამოყენებით დაშალა. რამდენიმე აქტივისტი, რომელიც ამ დროს ცესკოსთან იმყოფებოდა, შენობის ლობეს აწვებოდა, რაც, შსს-ს განცხადებით გახდა საფუძველი რომ ხელისუფლებას გამოეყენებინა იძულების ღონისძიების სპეციალური საშუალება. გავრცელებული ინფორმაციით, ხელისუფლებამ მომიტინგეთა დასაშლელად [აირიც გამოიყენა](#). თუმცა შსს-ს ეს ინფორმაცია არ დაუდასტურებია, მაგრამ მათი ინფორმაციით, ცესკოს წინ გამართულ აქციაზე შესაძლოა გამოყენებულიყო [ე.წ. წიწაკის სპრეი](#).

მშვიდობიანი შეკრებისა და მანიფესტაციის უფლება გარანტირებულია მთელი რიგი საერთაშორისო აქტებით, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-11 მუხლით და ასევე საქართველოს კონსტიტუციით. ამ უფლების შეზღუდვა კი, მხოლოდ შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლით, პროპორციულობისა და აუცილებლობის პრინციპების დაცვის გათვალისწინებით უნდა მოხდეს. 8 ნოემბრის აქციაზე ცესკოსთან თავდაპირველად მიმდინარე აქცია მეტწილად არ სცდებოდა მშვიდობიანი შეკრების კანონის ფარგლებს. ამასთანავე, სამართალდამცავებს უნდა მიეცათ გონივრული ვადა აქციის მონაწილეებისთვის მათი მოთხოვნების შესასრულებლად - ამის შესაძლებლობა არსებობდა, რადგან ცესკოს შენობასთან შეკრებილი იყო მხოლოდ რამდენიმე ათეული ადამიანი და მობილიზებული სამართალდამცავების დიდ რაოდენობას შესაძლებლობა ჰქონდა აერიდებინა ნებისმიერი სახის მძიმე შედეგი.

სამართალდამცავების მიერ პირველად დაწყებული წყლის ჭავლის გამოყენებისთვის სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობდა და არც პროპორციულად იქნა გამოყენებული - წყალსატყორცნი

საშუალების გამოყენებამდე არ გაუფრთხილებიათ აქტივისტები, რაც სავალდებულოა „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით. ამან კიდევ უფრო დიდი პროტესტი გამოიწვია, რასაც მოჰყვა უკვე აქციის დაშლისკენ მიმართული საპოლიციო ძალის გამოყენებს მეორე ტალღა. აღნიშნული ფაქტები დასტურდება სხვადასხვა მედიის მიერ მოწოდებული ვიდეო მასალით, სადაც ჩანს რომ სამართალდამცავების მიერ პირველ ჯერზე წყლის ჭავლის გამოყენება მოხდა მცირე, უმეტესწილად მშვიდი ჯგუფის საწინააღმდეგოდ, რომელიც ვერ შეძლებდა სამართალდამცავებისთვის წინააღმდეგობა გაეწია. აქციას მონიტორინგს უწევდა თბილისის ადამიანის უფლებათა სახლის წევრი ორგანიზაცია, „ადამიანის უფლებათა ცენტრი“ და არაპროპორციული ძალის გამოყენებასთან დაკავშირებით აქციის მიმდინარეობისას [გაკვეთა განცხადება](#).

გარდა ამისა, უნდა აღინიშნოს, რომ წყლის ჭავლის გამოყენება მოხდა ნოემბრის დამეს, დაბალი ტემპერატურის პირობებში. კორონავირუსის გამო ქვეყანაში არსებული კრიზისული ეპიდსიტუაციიდან გამომდინარე, ხელისუფლებას ვალდებული იყო, არ გამოეყენებინა ისეთი სპეციალური ძალა, რომელიც პოტენციურად კიდევ უფრო მეტ ადამიანს შეუქმნის ჯანმრთელობის პრობლემას. განსაკუთრებით საგანგაშოა, რომ ძალის გამოყენების შედეგად არაერთი ადამიანი დაშავდა - ადამიანებს დაუზიანდათ თვალი, ერთმა აქტივისტმა მოიტეხა ხელი და ა.შ.

მაშინ როდესაც 2019 წლის [20 ივნისის](#) და [18 ნოემბრის](#) აქციებზე ძალის გამოყენების პროპორციულობისა და გადაცდენების ეფექტიანი გამოძიება ჯერ კიდევ არ მომხდარა, განსაკუთრებით საგანგაშოა მშვიდობიანი აქტივისტების წინააღმდეგ არაპროპორციული ძალის გამოყენების კიდევ ერთი შემთხვევა. შესაბამისად, ხელმომწერი ორგანიზაციები მოუწოდებენ ხელისუფლებას:

- უზრუნველყონ საერთაშორისო აქტებითა და საქართველოს კანონმდებლობით ნაკისრი ვალდებულებები შესრულება და გამოხატვის და შეკრების თავისუფლების დაცვა;
- უზრუნველყონ 8 ნოემბრის აქციისას ძალის გამოყენების პროპორციულობის დასადგენად გამჭვირვალე და ეფექტიანი გამოძიება, მათ შორის დაშავებული აქტივისტების დაზარალებულად ცნობა და მათთვის საჭირო ფიზიკური თუ მორალური ზიანის ანაზღაურება.

თბილისის ადამიანის უფლებათა სახლი წევრი ორგანიზაციების სახელით:

- ადამიანის უფლებათა ცენტრი
- უფლებები საქართველო
- მედიის ინსტიტუტი
- საფარი
- წამების მსხვერპლთა ფსიქოსოციალური და სამედიცინო რეაბილიტაციის ცენტრი

